

КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО

Фрадкіна Н.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Однією з гострих проблем сучасного інформаційного суспільства постає проблема «кування» національної, культурної ідентичності, культурної пам'яті, історії як основи національної і державної єдності.

У цьому контексті доречно розглянути поняття культурної пам'яті. Найбільш розробленою на сьогоднішній день є концепція культурної пам'яті німецького дослідника Яна Ассмана [1]. Грунтуючись на ідеях М. Хальбвакса і Московсько-Тартуської семіотичної школи, гейдельберзький єгиптолог розробив теорію культурної пам'яті, в рамках якої остання розуміється як специфічна для кожної культури форма передачі та осучаснення культурних смислів. Це - узагальнююче поняття для будь-якого знання, яке управляє вчинками і переживаннями в специфічних рамках взаємодії всередині певного суспільства і підлягає повторюваному заучуванню. Культурна пам'ять включає в себе «обґрунтовуючі спогади», які стверджують законність і виправданість існуючого порядку речей. Її існування передбачає стійкі об'єктивації, наявність спеціальних носіїв. Культурна пам'ять спеціально засновується, штучно формується. Для її створення, зберігання, трансляції в суспільстві створюються особливі інститути. Культурна пам'ять вимагає існування професійних носіїв. Залучення до культурної пам'яті спеціально організовується і контролюється цими фахівцями. Засвоєння культурної пам'яті вимагає бажання і зусиль з боку того, хто навчається, тому оволодіння нею завжди соціально диференційовано. Одні члени соціальної спільноти або ж соціальні групи причетні до неї більшою мірою, ніж інші. Культурна пам'ять має сакральне забарвлення, їй притаманна піднесеність над рівнем повсякденності. Воскресіння культурних спогадів здійснюється в ритуалізованій формі. Тому культурна пам'ять визначається Я. Ассманом як «орган ритуально оформленого неповсякденного спогаду».

Таким чином можна констатувати, що культурна пам'ять – це культурний текст, змістом якого є культурний досвід минулого як результат адаптації етносу до умов існування; досвід має тенденцію до відтворення і реактивації. Традиція – це певна форма структурування культурного досвіду, спосіб існування культурного тексту, його збереження і відтворення. Культурна спадкоємність – це механізм руху традиції в просторово-часовому континуумі. У сучасних соціально-гуманітарних дискусіях ставляться проблеми пошуку нових культурних моделей, котрі б гармонійно поєднували традиційний та інноваційний початки у своїй структурі. Але цей пошук ускладнюється неможливістю визначити універсальні моделі цього співвідношення, швидше за все, ці ідеальні уявлення корегуються соціально-культурною практикою, і закономірності цього процесу потребують спеціальних фахових досліджень.

Література:

1. Ассман Я. Культурная память: Письмо, память о прошлом и политическая идентичность в высоких культурах древности». – М. : Языки славянской культуры, 2004.